

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10.—Για το Έξωτερικό
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάκια (Σύνταγμα, Όμόνοια, Έθν. Τράπεζα Ύπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιάδρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπόγειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Έξαρχεται, στα βιβλιοπωλεία «Έστιας» Γ Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στὴ Βουλή).

Ἡ συντροπή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ἑνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ εὐτύχη—Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσας—Ἡ παράδοση—Συντροφία μετὰ τὴν πτώματα—Ἄ ζῶσε ὁ Ντελγιάννης!

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ τὸ πρωὶ ὄλες οἱ φημερίδες γράφανε πὸς ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἀποφάσισε νὰ κλείσει τὸ Πανεπιστήμιο γιὰ ἔξη μῆνες. Ἀλήθεια εἶταν αὐτό, φοβέρα κούρια, ρουκέτα δημοκρατικῆ, δὲν ξέρομε ξέρομε μοναχὸ πὸς γράφτηκε αὐτὸ τὸ πρῶμα, πὸς νιώσαμε κάπιο ἐπιλάφρωμα διαβάζοντάς το καὶ πὸς εὐκηθῆκαμε νὰ βγεῖ ἀληθινὸ, γιὰ νὰ πάψει πιά νὰ ταραξέται, οὐ γαλβανισμένος βίτραχος, κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὸ Πανεπιστήμιο, ἀφοῦ θὰ νιώθει ἀπὸ πάνω του τὴν οὐδερένια γροθιά τοῦ Κράτους.

Ἰσαμε δὴ τὰ πρῶματα πάνε περίφημα καὶ τὰγαθὰ συμπέρασματα βγαίνουνε δίχως μεγάλον κόπο. Ἀπὸ δὴ ὁμοῦ κ' ἔμπροσθεν ἀρχινάει ἡ κατηφορία. Ὁ Ὑπουργὸς ἀποφάσισε νὰ κἀμει καὶ γενναῖο, μὰ δὲν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ πάρει καὶ ὅλη τὴν εὐτύχη πάνω του καὶ κἀλεσε τὸν κ. Πρῶταν γιὰ βοήθῃ μὴ κ' ὁ κ. Πρῶταν γιὰ μάσσησε τὰ λόγια του καὶ φοβήθηκε κ' αὐτὸς τὴν εὐτύχη καὶ εἶπε πὸς θὰν τὸ φέροι τὸ ζήτημα στὴ Σύγκλητο, μὰ φοβάται πὸς κ' ἡ Σύγκλητο θὰ νῆψει τὰ χέρια της στὴν Πιλάτο καὶ θὰ τραβηχθεῖ μακριὰ ἀπὸ τὴν κατοικία τῆς εὐτύχης. Κ' εἶται ἔμεινε ὁ κλημῆνος ὁ Ὑπουργὸς δίχως βοήθῃ.

Καὶ ξέρετε γιατί τὸν χρειαζότανε τὸ βοήθῃ; Μὰς τὸ εἶπαγε κ' αὐτὸ οἱ φημερίδες τὸ βοήθῃ τὸν χρειαζότανε, ὅχι γιὰ νὰν τὸν βοήθῃσι στὸ κλείσιμο τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ γιὰ νὰν τοῦ διαφεντέψει τὸ Ὑπουργικὸν τοῦ χαρτοφυλάκιου. Ἄν ἰσχυρῶς μοναχὸς του τὸ Πανεπιστήμιο, θὰν τοῦ ῥηχόντουσαν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι στὴ Βουλή καὶ θὰν τοῦ παίρνανε τὸ Ὑπουργικὸν ἐνὸς ἔτσι, μὲ βοήθῃ, ἢ θέσει του δὲ θὰ πειραζότανε καθόλου.

Αὐτὸ πὸς λέμε δηλ. κάθε φορὰ, πὸς ὄλοι μας ἰδῶ πρῶτα τὴν θεοσύλα μας λογαριάζουμε κ' ὕστερα σκεφτόμαστε γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Νὰ μὴ βασκαθοῦμε.

Ἐπὶ τέλους τὸ Πανεπιστήμιο κλείστηκε γιὰ δεκαπέντε μέρες. Ὁ Ὑπουργὸς εἶχε προτείνει ἔξη μῆνες κλείσιμο, μὰ πὸς κουράγιο γιὰ τέττα παληκαρία πρῶματα!

*

ΜΕ ΧΑΡΑ θάκούσουν οἱ φίλοι τῆς δημοτικῆς πὸς τυπώθηκε ὁ πρῶτος τόμος τῆς «Γραμματικῆς τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσας» τοῦ Φιλῆντα, πὸς βραβεύτηκε σὲ δύο διαγωνισμοὺς τοῦ Ψυχάρη, «στοὺς διαγωνισμοὺς γιὰ τὴ γλώσσα» τὸ 1901 καὶ 1903.

Ὁ Φιλῆντας στὰ 1902 εἶχε βγάλει μιά σύντομη «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσας» (μέρος Α'—Φωνολογία καὶ Γραφή), μὰ ἡ Γραμματικὴ πὸς βγαίνει σήμερα εἶναι, μπορεῖ νὰ πει κανεὶς, ἄλλο βιβλίον, ὁλοσδιόλου καινούριο, ἀφοῦ ὁ συγγραφεὺς τῆς τῆς ζαναδοῦλεψε ἀπὸ τὴν ἀρχή, τὴν ἔχυσε σὲ καινούρια καλούπια καὶ τὴν στόλιζε μὲ ἀπειρα παραδείγματα καὶ κριτικὴς παρατήρησεις.

Τὴν ἐπιστημονικὴ ἀξία τῆς Γραμματικῆς τοῦ Φιλῆντα, μὰ καὶ τὴν ἀξία τοῦ ἴδιου τοῦ Φιλῆντα ὡς γλωσσολόγου, τὴν μαθαίνουμε ἀπὸ τὰ «Δίγα λόγια» τοῦ Ψυχάρη πὸς τὰ τυπῶναι ὁ Φιλῆντας μπροστὰ πρὸς τὸ βιβλίον του. «Τὸ παιδί αὐτὸ (λέει ὁ Δάσκαλος) ἔχει σκαρὶ γλωσσολόγου, ἔχει μάλιστα καὶ τὴ φλέβα τῆς γλωσσολογίας. Στὸ καινούριο τοῦτο ἔδω τὸ ἔργο του πολλὰ θὰ βρῆτε πὸς εἶναι τόντις ἀξέλαγα». Καὶ παρακάτω «...Ὅλους τοὺς τύπους τοὺς ζεσηκῶναι, ὄλους τοὺς μελετᾷ καὶ ἡ μόνη τῆς προσπάθεια (τῆς Γλωσσολογίας δηλ.) εἶναι νὰ τοὺς ἐγγύσει. Νά, ποιά εἶναι κ' ἡ γραμματικὴ τοῦ Φιλῆντα εἶναι γλωσσολογικὴ γραμματικὴ, δὲν εἶναι γραμματικὴ πὸς κανονίζει. Δηλαδή, σὲ μερικὰ μπορεῖ νὰ εἶναι, μπορεῖ σὲ μερικὰ, λ. γ. στὴν κλίση τῶν οὐσιαστικῶν, νὰ βοηθήσει ὅσους ἀπὸ τοὺς δικούς μας ζήτουνε γραμματικὴν, γιὰ νὰ μάθουνε μέσα ποιοὺς τύπους κἀλλία νὰ μεταχειριστοῦνε. Μὰ ὁ σκοπὸς τῆς δὲν εἶ-

ναι πρακτικὸς. Ἐγὼ λέω πὸς ἴσια ἴσια τέτοιο καὶ τὸ πρῶτόν τῆς. Πρέπει δηλ. νὰ χαρηθῆσομε τὸ μικρὸ ἀπὸ τὸ βιβλιάρικον—ἐννοῶ καὶ τοὺς δύο τόμους μαζί—σὰν πρῶτη ἐπιστημονικὴ γραμματικὴ τῆς νεοελληνικῆς, γλωσσολογικῆς γραμματικῆς, ἔχι πιά μονάχα Einleitung, μὰ γραμματικὴ σωστὴ πὸς ὄλα τὰ παίρνει μὲ τὴ σειρά τους, πὸς εἶναι καὶ ρωμαϊκὰ γραμμένη».

Αὐτὴ νὰ ἡ Γραμματικὴ τοῦ Φιλῆντα. Ὑστερ' ἀπὸ τὴν κρίση τοῦ Ψυχάρη, κάθε δικὴ μας κούβεντα γιὰ τὴ Γραμματικὴ τοῦ Φιλῆντα δὲ ἔδχε τὴ θέση τῆς.

*

Ἡ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ νεολαία (;) δὲν παναστάτησε γιὰ νὰ παυεῖ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Γυμναστηρίου ὄχι. Παναστάτησε γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴν παράδοση, γιὰ νὰ μὴν ἀπιστήσῃ στὴ ρουτίνα. Ξέρετε, ἀπὸ τὰ 96 ἢ 97 (δὲ θυμώμαστε καλά καλά τὴ χρονολογία) ποῦγινε ἡ πρῶτη πολεμικὴ τοῦ Πανεπιστημίου γιὰ τὰ Γαλβανικά καὶ δοξαστήκανε τόσο καὶ τόσο φοιτητῆδες...ἀπὸ τίς φημερίδες, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ λοιπὸν ἐκείνη πὸς καταρτίσθηκε τὸ Κράτος, πρέπει πάντα τὸ Πανεπιστήμιο νὰ παναστατεῖ. Οὐκ ἔχ' τοὺς νεωτέρους καθεὶδεν τὸ τὼν παλαιότερων τρόποιον. Γιατὶ ἐγκαθιδρύθηκε καὶ στὸ Πανεπιστήμιο ἕνα εἶδος προγονισμοῦ. Οἱ νεώτεροι λένε πάντα

— Ἀφοῦ οἱ παλαιότεροί μας (οἱ πρόγονοί μας δηλ.) παναστατήσανε καὶ δὲν τοὺς κάμανε τίποτα, ἔς παναστατήσομε καὶ μεις νάκουστοῦμε λιγάκι!

Καὶ παναστατοῦνε. Ἐνῶ ἂ στὰ Γαλβανικά τὸ Κράτος δὲ λυπότανε νὰ ξαπλώσει καταγῆς μερικὰ νερά κούφάρια, οὔτε Βαγγελακὰ ἔδχαμε, οὔτε Ὀρσοετακὰ, οὔτε τίς προχτεσινὲς ἀναγοῦλες.

*

Οἱ ΦΟΙΤΗΤΑΔΕΣ αὐτὴ τὴ φορὰ κλειστήκανε στὸ Ἀνατομικὸ καὶ ζήτησανε καὶ μέσα νὰ παλιερευθῶν. Περιέργημα. Στὸ Ἀνατομικὸ βρίσκοντανε τὰ πτώματα καὶ ἡ νεολαία μας πῆγε νὰν τοὺς κρατήσῃ συντροφία ὅποιοι ἔχει κέρει ἄς φάσει νὰ βρεῖ τί συμβολίζει ἡ συντροφία αὐτὴ τῆς νεολαίας μας μετὰ τὰ πτώματα.

*

ΩΡΑΙΑ φέρθηκε ἡ Ἀντιπολίτευση αὐτὴ τὴ φορὰ. Μὰ καὶ τίμια. Ὁ Βοζίκης κ' ὁ Ράλλης ἐνέει νὰ χτυπήσουν τὴν Κυβέρνηση, τὸ ἐναντιὸ ζήτησανε μὲ τὰ λόγια τους νὰν τῆς δώσουνε κουράγιο. Τῆς εἶπανε: Καλὰ ἔκαμασ καὶ χτύπησεσ καὶ θάκανε καλύτερα ἢ χτυποῦσεσ περισσότερο.

Ἄλλοιμονὸ μας ἂ ζῶσε ὁ μακαρίτης ὁ Ντελγιάννης κ' εἶταν ἀντιπολιτευόμενος ἢ τὸ ξεφερέει μας ὁ Λεβίδης, δὲν εἶταν πρῶτος τῆς Βουλῆς, καὶ βρισκότανε στὴν ἀντιπολίτευση. Τίποτ' ἄλλο. Ἀρετὰ καταλαβαίνουμεσ.

ΒΟΛΓΑΙΡΟΥ

Ο ΜΙΚΡΟΜΕΓΑΣ

ΚΕΦ. Δ'

Τὶ τοὺς συνέβηκε στὴ γῆνιη σφαῖρα.

Ἀφοῦ ξεκουράστηκαν λίγον καιρὸ, ἔφαγαν στὸ γεῦμα τους δύο βουνα πὸς τοὺς εἶχαν μαγερέψει οἱ ἄνθρωποι τοὺς πολὺ νόστιμα. Ὑστερὰ θέλησαν νὰ κάμουν ἀναγνώριση τῆς χάρας ὅπου βρέθηκαν. Πρῶτα προχώρησαν ἀπὸ Βορὶ πρὸς Νότο. Τὸ ταχτικὸ βῆμα τοῦ Σειριώτη καὶ τῶν ἄνθρώπων του εἶτνε περίπου τριάντα χιλιάδες βασιλικὰ ποδάρια. Ὁ Κρονιώτης ἄνεως ἀκολουθοῦσε ἀπὸ μακριὰ λαχανιασμένος. Ἐπρεπε νὰ κάμῃ σχεδὸν δώδεκα βῆματα γιὰ κάθε δρασκελιὰ τοῦ ἄλλου· σὰ νὰ ποῦμε ἕνα σκυλάκι τοῦ καναπέ πὸς ἀκολουθεῖ ἕνα λοχαγὸ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλεῦ τῆς Πρωσσίας.

Οἱ ξένοι μας πῆγαν ἀρετὰ γλήγορα, λοιπὸν ἔκαμαν τὸ γῦρο τῆς σφαίρας σὲ τριανταεξὴ ὥρες. Εἶναι ἀλήθεια πὸς ὁ ἥλιος, ἢ μᾶλλον ἡ Γῆ, κάνει τὸ ἴδιο ταξίδι σ' ἕνα μερῶνυχο, μὰ θὰ ἁμολογήσετε ὅτι εἶναι πιὸ βολικὸ νὰ γυρίζῃς ἀπᾶνου στὸν ἄξονά σου παρὰ νὰ περπατῆς μὲ τὰ πόδια σου. Λοιπὸν ἔφτασαν πάλι στὸ σημεῖο ἀπ' ὅπου εἶχαν ἀναχωρήσει, ἀφοῦ εἶδανε στὸ δρόμο μιά λακκοῦθα μὲ νερό, πὸς τὴν ὀνομάζουνε Μεσόγεια Θάλασσα, κ' εἶναν ἄλλο βάλτο, πὸς σκεπάζει τὴν ποντικοφωλιὰ καὶ ὀνομάζεται μεγάλος Ὀκεανός. Τοῦ νάνου τοῦ ἐρχότανε τὸ νερὸ ὡς τὴ μιστὴ γάμπα, ὅσο γιὰ τὸν ἄλλο, μόλις ἔδρεξε τὴ φτέρνα του. Πηγαίνοντας κ' ἐρχῶντας ἔκαμαν τὰ δυνατὰ τους γιὰ νὰ διακρίνουν

*) Κοίταξε φύλλα 270 καὶ 272.

ἂν ἡ σφαῖρα αὐτὴ εἶναι κατοικημένη ἢ ὄχι. Ἐσκούψαν, ξαπλώθηκαν καταγῆς, ἔψαξαν παντοῦ, ἀλλὰ τὰ μάτια τους δὲν εἶταν ἀνάλογα μὲ τὰ μικρὰ ὄντα πὸς σέρνονται δῶ κάτου, καὶ δὲν εἶδαν τίποτα πὸς νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ὑποψιαστοῦν πὸς εἰεῖς καὶ οἱ συνάδελφοί μας, τὰ ἄλλα ζῶα αὐτῆς τῆς σφαίρας, ἔχουμε τὴν τιμὴ νὰ ὑπάρχομε.

Ὁ νάνος, πὸς εἶτανε λίγο βιαστικὸς στὰ συμπεράσματα του, συνεπέρανε πὸς δὲν ὑπῆρχε ψυχὴ ζῶσα στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, καὶ ὁ σπουδαιότερος λόγος του εἶτανε ἐπειδὴ δὲν εἶδε κανέναν. Ὁ Μικρομέγας μὲ εὐγένεια τοῦ ἔδωκε νὰ καταλάβῃ ὅτι ὁ συλλογισμὸς του δὲν εἶτανε σωστός. — Ὑπάρχουν, τοῦ λέει, κάτι ἄστρα τοῦ πεντηκοστοῦ μεγέθους, πὸς τοῦ λόγου σου μὲ τὰ μικρὰ σου μάτια δὲν τὰ βλέπεις ἐνῶ ἐγὼ τὰ διακρίνω καθαρὰ. Λοιπὸν θὰ συμπεράνης πὸς δὲν ὑπάρχουν; — Μὰ ἔφαξα τόση ὥρα, τοῦ λέει ὁ νάνος. — Μὰ δὲν εἶδες; — Μὰ αὐτὴ ἡ σφαῖρα, εἶναι τόσο κκοκχωρωμένη, τόσο ἐκάνονιστη, τόσο ἀστεία εἶν' ἡ ἐπιφάνειά της. Σωστὸ χάος! Κύτταξε αὐτὰ τὰ ποταμάκια· κανένα δὲν πάει ἴσα. Αὐτὲς τίς λίμνες, πὸς δὲν εἶναι οὔτε στρογγυλές, οὔτε τετράγωνες, οὔτε ἀγυγιές, οὔτε τίποτα. Ἄμ' αὐτὰ τὰ μυτερὰ σβολάκια, πὸς μοῦ γρατσούνισαν τὰ πόδια; (Ἐνοοῦσε τὰ βουνα). Ἐπειτα τὸ σχῆμα τῆς σφαίρας ὄλης μαζῆ! Πὸς εἶναι πλακωμένη στοὺς πόλους! Καὶ τί στραβὰ πὸς περιφέρεται γύρω στὸν ἥλιο, μὲ τέτοιον τρόπο πὸς βέβαια οἱ πῖλοι δὲν μποροῦν νὰ παραξύν τίποτα! Νὰ σοῦ πῶ ἀλήθεια γιατί λέω πὸς δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι; Γιατὶ μοῦ φαίνεται πὸς ἄνθρωποι γνωστικοὶ ποτὲ δὲ θὰ δεχόντανε νὰ κατοικήσουν αὐτὴ τὴ σφαῖρα. — Ἐ, πὸς ξέρεις; τοῦ λέει ὁ Μικρομέγας, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν εἶναι ἄνθρωποι γνωστικοὶ αὐτοὶ πὸς τὴν κατοικοῦν. Ἐμένα μοῦ φαίνεται πὸς ὄλα αὐτὰ ἐδῶ δὲν ἔχουν γίνε γιὰ τὸ τίποτα. Τὰ βρίσκεις ἀκάνονιστα, εἶπε. Ἐ βέβαια, γιατί στὸν Κρόνο καὶ στὸ Δία ὄλα εἶναι φκιαγμένα μὲ τὴν καρδέλλα. Μὰ μπορεῖ γι' αὐτὸν τὸ λόγο ἴσια ἴσια νὰ ὑπάρχη ἐδῶ λίγη ἀκαταστασία. Δὲ σοῦ εἶπα πὸς στὰ ταξίδια μου παρατήρησα πάντα ποικιλία; Ὁ Κρονιώτης ἄρχισε νὰ ἀπαντᾷ σ' αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα. — Ἡ συζήτηση δὲ θὰ εἶχε τέλος, ἀλλὰ κατὰ καλὴ τύχη ὁ Μικρομέγας ἀπᾶνου στὴ βράση τῆς λογαμαχίας ἔσπασε μιά τραχηλιὰ ἀπὸ διαμάντια πὸς φοροῦσε. Εἶτανε μικρὰ καράτια ἄνισα, πὸς τὰ πιὸ μεγάλα τους ζύγιαζαν τετρακόσιες λίτρες, τὰ μικρότερα πενήντα. Ὁ νάνος μάζεψε μερικὰ ἀπὸ χάμω, καὶ καθὼς τὰ ἔφερε κοντὰ στὰ μάτια του, παρατήρησε ὅτι, καθὼς εἶτανε πελεκημένα, εἶτανε μικρὰ μικροσκοπία. Πῆρε τότε ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ μικρὰ, μὲ ἑκατὸν ἐξῆντα ποδάρια διάμετρο, διάλεξε κ' ὁ Μικρομέγας ἕνα τῶν δύο χιλιάδων πεντακόσιων ποδαριῶν. Εἶτανε ἀριστούργημα, ἀλλὰ δὲν εἶδαν ἀμέσως καθαρὰ, ὡς πὸς νὰ τὰ προσαρμόσουνε στὸ μάτι τους. Ἐπὶ τέλους ὁ Κρονιώτης εἶδε ἕνα μικρὸ πρῶμα δυσκολοδιάκριτο πὸς κουνόσε μέσα στὴ Βαλτικὴ. Εἶτανε μιά ῥακινικ. Τὴν πῆρε μὲ πολλὴ τέχνη στὸ μικρὸ του δάχτυλο, τὴν ἔβαλε στὸ νύχι τοῦ μεγάλου δάχτυλου καὶ τὴν ἔδειξε τοῦ Σειριώτη, ὁ ὅποιος ἄρχισε πάλι νὰ γελά, ὅπως καὶ τὴν ἄλλη φορὰ, γιὰ τὴν ἀπίστευτη μικρότητα τῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς σφαίρας. Ὁ Κρονιώτης, ἀνγκασμένος πιά τώρα νὰ παραδεχθῆ πὸς ἡ Γῆ εἶναι κατοικημένη, τοῦ πέρασε ἡ ἰδέα πὸς κατοικιέται μόνο ἀπὸ φάλκινες. Καὶ ἐπειδὴ ἀγαποῦσε νὰ σκαλίξῃ τὰ πρῶματα, ζήτησε νὰ μάθῃ ἀπὸ πὸς ἄραγε αὐτὸ τὸ πρῶμα εἶναι ἐπαιρνε τὴν κίνηση, καὶ ἂν εἶχε ἰδέες, θέληση, ἐλευθερία. Ὁ Μικρομέγας βρέθηκε πολὺ στενοχωρημένος. Ἐξίτασε τὸ ζῶο μὲ πολλὴ ὑπομονή, καὶ τὸ ἐξαγόμενο τῆς ἐξέτασης εἶτανε

ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ πιστέψῃ πὼς ἐκεῖ μέσα μπορεῖ νὰ κατοική ψυχὴ. Οἱ ταξιδιωτὲς μας λοιπὸν ἄρχισαν νὰ πιστεύουν πὼς δὲν ὑπάρχει πνεῦμα στὸν πλανήτη μας, ὅταν ἀξάφνα μὲ τὸ μικροσκόπιο εἶδαν κάτι πῶς μεγάλο ἀπὸ φάλαινα, πού ἐπλεε μέσα στὴ Βαλτικὴ θάλασσα. Εἶναι γνωστὸ, πού ἐκείνη τὴν ἰποχὴ ἓνα κοπάδι φιλόσοφοι γύριζαν ἀπ' τὸν πολικὸ κύκλο, ὅπου εἶχαν πάει νὰ κάνουν κάτι ἐπιστημονικὲς παρατηρήσεις, πού κανένας δὲν τὶς εἶχε σκεφτῆ ὡς τότε. Οἱ ἐφημερίδες ἐγράφαν πὼς τὸ καράβι ἔπασε ὄξω στὰ παράλια τῆς Βοθνίας καὶ πὼς οἱ φιλόσοφοι εἶδαν κ' ἔπαθαν γιὰ νὰ σωθοῦν. Πόσες φορές σ' αὐτὸν τὸν κόσμον δὲν ξέρομε τί κρύβεται κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῶν πραγμάτων! Ὅχι σὰς διηγηθῶ νέττα σκέτα τί ἀκολούθησε, δὶχως νὰ βάλω τίποτα δικό μου· πού δὲν εἶναι δὲ καὶ μικρὸ κατόρθωμα γιὰ ἓνα ἱστορικό.

ΚΕΦ. Ε΄.

Πειράματα καὶ συλλογισμοὶ τῶν δυὸ ταξιδιωτῶν.

Ὁ Μικρομέγας σιγὰ σιγὰ ἀπλῶσε τὸ χέρι πρὸς τὸ ἀντικείμενον, πρόβαλε δυὸ δάχτυλα, τὰ τράβηξε πάλι πίσω μῆπως κἀνὴ λάθος, καὶ πάλι τὰ ἀνοιξε καὶ τᾶκλεισε, ὅπου κατόρθωσε τέλος πάντων μὲ πολλὴ ἐπιτηδειότητα νὰ πιάσῃ τὸ καράβι ὅπου εἶτανε αὐτοὶ οἱ κύριοι. Τῶραλε κ' αὐτὸ ἀπάνου στὸ νύχι του, προσέχοντας μὴν τὸ πατήσῃ πολὺ καὶ τὸ σπάσῃ. — Αὐτὸ τὸ ζῶο δὲ μοιάζει διόλου μὲ τὸ ἄλλο, εἶπε ὁ νάνος τοῦ Κρόνου. Ὁ Σειριώτης πέρασε τὸ λεγόμενον ζῶο μέσα στὴν παλάμη του. Οἱ ἐπιβάτες καὶ οἱ ναῦτες εἶχαν νομίσει· πὼς τοὺς ἀρπάξε ἀνεμοστρόβιλος καὶ πὼς εἶχαν πέσει σὲ κάποιον βράχο. Ἄρχισαν λοιπὸν νὰ τρέχουν ἀπὸ δῶ κ' ἀπὸ κεῖ. Οἱ ναῦτες ἐβγάζαν βαρέλια μὲ κρασί καὶ τὰ κυλοῦσαν ἀπάνου στὸ χέρι τοῦ Μικρομέγα. Οἱ γεωμέτρεις πήραν τὰ τετρατοκῆλιά τους καὶ κατέβηκαν ἴσια μὲ τὰ δάχτυλά του. Ἐπὶ τέλους ἐνοιωσε κάτι πού τὸν γαργάλισε στὸ δάχτυλο εἶτανε ἓνα κοντάρι. πού τοῦ τὸ κάρφωσαν ἴσια μὲ ἓνα ποδάρι βάρους. Ἄπ' αὐτὸ τὸ τσιμπημὰ κατὰλαβε πὼς ἀπ' τὸ ζῶο πού κρατοῦσε κάτι τί εἶχε βγῆ, ὅμως δὲν ὑποψιάστηκε τίποτ' ἄλλο. Τὸ μικροσκόπιο του μόλις εἶτανε ἀρκετὸ γιὰ νὰ ξεχωρίσῃ τὴ φάλαινα ἀπ' τὸ καράβι, λοιπὸν γιὰ ἓνα ἔντο τόσο δυσκολοδιάκριτο σὰν τὸν ἄνθρωπον δὲν ὠφελοῦσε τίποτα. Δὲν ἐνόησεν νὰ περιοχθῶ κανενὸς τὸ φιλότιμον, εἶμαι ὅμως ἀνεγκασμένος νὰ παρακκλήσω τοὺς μεγαλόσχημους νὰ κάνουν ἐδῶ μαζὴ μου τὴν ἀκόλουθη παρατήρησι· Ὅτι, ἔν τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πέντε ποδάρια, δὲν κάνουμε σπουδαιότερη φιγούρα ἀπάνου στὴ Γῆ, ἀπ' ὅση θὰ ἔκανε ἀπάνου σὲ μιὰ σφαῖρα μὲ δέκα ποδάρια περιφέρεια ἓνα ζῶο μὲ ἀνάστημα ἓνα ἐξακκοσιοχιλιοστὸ τοῦ δάχτυλου. Φανταστῆτε ἓνα ἔντο πού νὰ μπορῆ νὰ βασταζῆ τὴ Γῆ μέσα στὴν παλάμη του καὶ νὰ ἔχῃ καὶ τὰ ἄλλα ὄργανα ἀνάλογα. Δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχουν πολλὰ τέτοια ὄντα. Τώρα λοιπὸν σκεφτῆτε, σὰς παρακαλῶ, τί ἰδέα θὰ ἔχουν αὐτὰ τὰ ὄντα γιὰ τίς μάχες μας; καὶ γιὰ τὰ χωριά πού κερδίζουμε ἢ χάνουμε μ' αὐτές.

Δὲν ἀμφιβάλω, πὼς ἂν κανένας λοχαγὸς τῶν γρεναδιέρων διαβάσῃ καμὶ φορὰ αὐτὸ τὸ ἔργον, θὰ κἀνὴ τοὺς σκούφους τῶν στρατιωτῶν του τουλάχιστον δυὸ ποδάρια ἀψηλότερους. Τὸν εἰδοποιῶ ὅμως, ὅτι ὅσα κ' ἂν κἀνῃ, κ' αὐτὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι του θὰ εἶναι πάντοτε ἀπειροστὰ πραγματάκια.

Καταλαβαίνετε λοιπὸν τί φοβερὴ ἐπιτηδειότητα

ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὁ φιλόσοφος μας ὁ Σειριώτης γιὰ νὰ διακρίνῃ αὐτοὺς πού ἔτρεχαν ἀπάνου στὸ χέρι του. Οὔτε ὁ Leuwentoeck μὲ τὸν Wartsoeker, ὅταν πρῶτοι εἶδαν ἢ νόμισαν πὼς εἶδαν τὰ κύτταρα ἀπ' τὰ ὅποια εἴμαστε φτιασμένοι, δὲν ἔκαμν τέτοια ἀνακάλυψη. Δὲν περιγράφεται ἢ χαρὰ τοῦ Μικρομέγα, ὅταν εἶδε ἐκεῖνα τὰ πραγματάκια νὰ σαλεύουν, καὶ ὕστερον πού βάλθηκε νὰ παρακολουθῆ τίς δουλιές τους καὶ τὰ καμώματά τους. Φωνές πού ἔβγαζε ἀπ' τὴ χαρὰ του! Πῆρε κ' ὁ σύντροφός του ἓνα μικροσκόπιο καὶ κύτταζε κ' ἐκεῖνος. — Τοὺς βλέπεις; φωνάζανε καὶ οἱ δυὸ μαζὴ, ἐγὼ τοὺς βλέπω. Κουβαλοῦνε πράματα, σκύβουνε, σηκώνουνα. Καὶ τὰ χέρια τους ἔτρεμαν, ἀπ' τὴ χαρὰ, πού ἔβλεπαν τόσο ἀπίστευτα πράματα κ' ἀπ' τὸ φόβο μῆπως τοὺς ξεφύγουν. Καὶ ὁ Κρονιώτης, περνώντας ἀπ' τὴ δυσπιστία στὴν ὑπερβολικὴ εὐκολοπιστία, τοῦ φάνηκε πὼς τοὺς εἶδε νὰ καταγίνονται στὴ διαίωσιση. — Ἄ, λέει, τὴν ἐτσάκωσα τὴ φύση ἀπάνου στὸ ἔργον. Καὶ ὅμως εἶχε λάθος, τὸν γέλασε ἢ ὄψῃ τῶν πραγμάτων, ὅπως πολὺ συχνὰ τὸ παθαίνουμε, καὶ μὲ μικροσκόπιο καὶ δὶχως μικροσκόπιο.

(Στ' ἄλλο φύλλον τελιώνει)

ΕΙΣΙΔΙΟΣ ΓΙΑΝΙΔΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὸ «Σκριπ» τῆς Δευτέρας ξανατύπωσε ἀλάκκιστον τὸ ἄρθρον τοῦ Ψυχάρη «Τρίαντα χιλιάδες φράγκα χρυσὰ» τοῦ τελευταίου «Νουμά». Τὸ ξανατύπωσε γιὰ νὰ κοροιδίῃ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, τὸ ὅποιο μάλιστα καὶ τιλοφόρησε «Τὸ φαῖδρον ζήτημα», μὰ δὲν πειράζει. Σώνει πού ξανατύπωσε τὸ ἄρθρον, καὶ τὸ μολογοῦμε τέτις ὑποστήριξῃ στὸν ἄγωνά μας δὲν μποροῦσε νὰ μᾶς τὴν κάνει οὔτε ὁ φανατικότερος δημοτικιστῆς.

— Τὴν Τρίτη βράδι παίχτηκε στὸ Βασιλικὸ ὁ «Οἰδίπους ἐπὶ Βλάβῃ». Ὅσοι πήγανε κρατούσανε στὰ χέρια τους τὸν «Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ» τοῦ Σοφοκλή, τὸ ἀρχαῖο καίμενον ὀηλοδῆ, γιὰ νὰ μπορέσουνε νὰ νιώσουν τὸ κινούριον ἔργον τοῦ κ. Βλάχου.

— Πολὺ μᾶς ἄρεσε τὸ κινούριον περιοδικὸ τοῦ κ. Ποταμιάνου «Ἑλλάς». Γιὰ δημοσιογραφικὸν περιοδικὸν τὸ βρισκοῦμε παραπολὺ καλὸ. Καλύτερον, φυσικὰ, ἀπὸ τὴν «Παναθηναϊκὴν» τοῦ κ. Κακογεροπούλου.

— Βγήκε τὸ κινούριον ἡμερολόγιον τοῦ κ. Σκόκου γιὰ τὸ 1908. ἔχει διαλεκτὴ ὕλη καὶ λιγώτερες νεκρολογίαις ἀπὸ τίς ἄλλες χρονίαις. Κι αὐτὸ εἶναι σημαντικώτατον.

— Ὁ μπάμπας Μιστριώτης δὲν μποροῦσε νὰ μὴ ἀνακτωθεῖ στὶς τελευταῖαις φοιτητικαῖς ταραχαῖς. Μίλησε λοιπὸν στου φοιτητάδες καὶ τοὺς εἶπε πὼς καλὰ κἀμνε πού ἀπεργοῦν καὶ χερσοκροτήθηκε. Μὰ τὸ ἀνακτώμα του εἶτανε κάπως πλατωνικό. Ὑστερ' ἀπὸ τὰ Ὀρεισταῖα κ' ἀπὸ τὸ περίφημον ἐκεῖνον ἔγγραφο τοῦ κ. Μπενῆ Ψάλτη σὰ νάβαλε γνώση πιά ὁ μπάμπας.

— Ὁ «Ἀναρτήτης» τοῦ Πέτρου Βασιλικοῦ πού δημοσιεύουμε ἐπὶν ἐπιφυλλίδα μας, εἶναι ὀλοζώντανη ζουγραφία παρμένη ἀπὸ τὸ φυσικό. Ὁ Βασιλικὸς στὰ 97 εἶταν ἐφεδρὸς ἀξιωματικὸς στὴν Ἱππερὸν καὶ πολέμησε κ' ἔτσι ὅτι ζουγραφίσει τὸ εἶδε μὲ τὰ μάτια του.

— Τὴν Τετάρτη, ξαναπαίχτηκε οἱ «Ἀλυσίδες» γιὰ δευτέρην φορὰ στὸ Δημοτικὸν Θέατρον ἀπὸ τὸ θέατρον τοῦ κ. Θ. Οἰκονόμου. Εἴχαμε γράψῃ πὼς ἀπὸ τοῦτο τὸ φύλλον ἔβγῃ νὰ τυπώνονται στὸ «Νουμά» μὰ ἡ πολλὴ ὕλη μᾶς ἀναγκάζει νὰν τὶς ἀφίσουμε γιὰ τᾶλλον φύλλον.

— Ἡ κινούρια «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσας» τοῦ Φιλίππου πουλιέται καὶ στὰ γραφεῖα μας 3 δρ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Στεφ. Μαρ. Στὸ ἄρθρον τὸ κριτικώτατον τοῦ φίλου Ξενόπουλου γιὰ τίς «Ἀλυσίδες» ὁ ἀπαντήσουμε ὅταν ἔρθῃ ἢ ὕρκ του. Λογαριάζουμε νὰ τυπώσουμε πρῶτον τὸ ὄραμα

κ' ὕστερον τίς διάφορες κρίσεις, γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ ἀναγνώστες μας νὰν τίς κρίνουν καλύτερα. Ἄξιζει τὸν κόπον νὰ κριθοῦνε μὲ φερὰ κ' οἱ κριτικοὶ μας.—κ. Μ. Μᾶς ἄρεσαν οἱ λέξεις πού μᾶς ἔστειλες καὶ τίς δημοσιεύουμε. «Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ ἀξιόλογα ἀναβαστήρας ἢ ἀναβαστήρι, ἀντὶ ἀνελευστήρας πού τῶφτιαζε ἢ καθαρευούσα. Τὰ νιώσματα λέγονται στὸ Μεσολόγγι καὶ παραμαντέματα καὶ οἱ θεματοφάλακες λέγονται σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπιθώστερες ἀπὸ τὸ ρῆμα ἀπιθάνω».

Ἡ ΛΑ'Τ'ΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

εἶναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ γιὰ τὸ λαὸ καὶ δέχεται καταθέσεις ἀπὸ μιὰ δραχμὴ κ' ἀπάνω. Σοῦ πλερώνει τόκο 4 1/2 % καὶ σοῦ δίνει πίσω τὰ χορήματά σου ὅποτε θελήσεις εἶτε ὅλα εἶτε μέρος ἀπ' αὐτά.

ΚΕΡΔΟΣ 438,700 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναὶ! 438,700 δραχμάς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζομεσίτου κ. Ἰω. Φωτίου εἰς τοὺς πελάτας του. Ἦτοι ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχειοφῶρον ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου του ἔχουν κερδίσει διάφορα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν 438,700 δραχμῶν.

Ὁ κ. Ἰω. Φωτίου θέλει ν' ἀναβιβάσῃ τὸ πῶσόν τοῦτο εἰς 1,000,000 δραχμὰ καὶ καλεῖ, τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νὰ προσέλωσιν εἰς τὸ τυχηρὸν γραφεῖον του, ὅπου πᾶντως θὰ κληρωθῇ μετ' ἀμοιβῆς ὁμολογία τίς καὶ τί χαρὰ νὰ εἶναι ἢ πρῶτη μὲ τὰς 100,000, χρυσῆς δραχμάς τὴν 19 Δεκεμβρίου ἐ. ε. ὅτε γενήσεται ἡ κλήρωσις.

Ὡσαύτως ἐγγράφονται μέλη τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἰω. Φωτίου «Ταμιευτηρίου» διὰ τὸν λαὸν ἀναγνωρισθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1906 Β. Δικταγμάτος μὲ διδράχμους μηνιαίας καταθέσεις.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖον (δρόμος Ζήνωνος) (πωλοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἓνα καὶ 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικό, τὰκόλουθα βιβλία: τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸναιρο τοῦ Γιαννιῆ» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «Ἡλιος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης», «Μαζώχτρα καὶ Βρουκόλακας» καὶ «Νησιωτικαῖς Ἱστορίαις» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΝ «Οἱ σκιῆς μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεχτήρητον» (δράμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατρίδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Κινούρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸι καὶ παθῆμένοι» καὶ «Ὁ Ἄσωτος» (δράματα) — τοῦ ΛΟΓΓΟΥ «Δάφνης καὶ Χλόης» (μεταφρ. Βουτυριδῆ) — τοῦ ΕΥΡΗΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περγικίτη) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσμου Σιδερῆ).

Ἡ ΙΑΙΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Παλλῆ, δρ. 2 καὶ φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικό.

Ὁ ΑΓΡΗΘΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. γρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικό.

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀνάκτιστοι» — «Τρισυῆνη» — «Γραμματικὴ» — «Ἀσκαλευτὴ Ζωή», 6 δρ. ἀντὶς 12 πού πωλοῦνται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ τίς ἐπαρτίαις 6,50 καὶ γιὰ τὸ ἔξωτερικὸν 7 φρ. γρ. δὶχως ἄλλο ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά. — Ὁ «Ὀδοκεκλήτης» τοῦ Γύφτου, 3 δραχμαίς. — Ὁ ἕνατος τοῦ Παληκάρου δρ. 1.

Τοῦ ΙΔΑ «Μαρτύρων καὶ ἡρώων ἀἴμα» δρ. 2.

Τοῦ Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Ἡλουτολογία (Δρ. 1) — Κριτικὴ τοῦ ἄδουλου λογισμοῦ τοῦ Κάντ (δρ. 1) — Τὸ δαμπελογικὸ ζήτημα στὴν Ἀγγλία (λεπτά 50)

Τοῦ ΑΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τὰ «Πρῶτα τραγούδια» δρ. 1.

Τοῦ ΕΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ «Τὸ Μπαμπάκι» δρ. 1.

Τῆς κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «Ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ σαλονιοῦ» δρ. 1.

Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ ὅλα τὰ ἔργα ἀπὸ δρ. 4 ὁ τόμος.

Τοῦ Γ. ΣΚΛΗΡΟΥ «Τὸ κοινωνικὸν μᾶς ζήτημα» δρ. 0,50.

Τὸ γραφεῖον τοῦ «Νουμά» στέλνει τοὺς συνδρομητάδες τοῦ ἔξωτερικοῦ ὅτι βιβλία τοῦ ζητήσουνε στὶς τιμὰς πού τὰ πωλοῦνε τᾶλλον βιβλιοπωλεῖα, δὶχως παραπανιστὸ ἔξοδο, ἐξὸν τὰ ταχυδρομικά.

Τόμοι παραμένοντες τοῦ «Νουμά» (ἐξὸν ἀπὸ τὸν πρῶτον πού δὲν ὑπάρχει κανένα του ἀντίτυπον) πωλοῦνται δρ. 12 ὁ ἓνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ. γρ. 12 γιὰ τὸ ἐξωτερικό.